

DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM
DOKTORI ISKOLA

TÉZISFÜZET

LOVÁSZ KRISZTIÁN
doktorjelölt

RÉVÉSZ IMRE TEOLÓGIAI GONDOLKODÁSÁNAK BEMUTATÁSA

című doktori (PhD) értekezéshez

TÉMAVEZETŐ:
DR. FAZAKAS SÁNDOR
EGYETEMI TANÁR

DEBRECEN
2024

RÉVÉSZ IMRE TEOLÓGIAI GONDOLKODÁSÁNAK BEMUTATÁSA

I. A disszertáció célja

A magyar református egyház 20. századi történetének egyik legmeghatározóbb alakja volt ifj. Révész Imre (1889-1967) püspök-lelkipásztor, egyháztörténész. A dolgozat arra vállalkozik, hogy bemutassa a bő ötvenéves teológiai és szűk negyvenéves egyházi szolgálatának legkarakteresebb írásait, hogy ismertesse azok kiváltó okait és a szellemi mozgatórugóit, s az ezekből levonható következtetéseket, melyek együtt alkotják az ő teológiai gondolkodását. Eközben megismerhetőbbé válik egy ember a maga jellemével, céljaival, tépelődéseivel, megismerhetővé lesz a Magyarországi Református Egyház a saját küldetéstudatával, dilemmáival, a társadalomban és a politikában zajló útkeresésével, de megismerhetőbbé lesz egy megterhelt és sok tragédiát hozó történelmi kor is, amely éppen Révész életútja által kaphat különös megvilágítást.

Az ároni családból származó tudós pap írásaival és tetteivel is több mindent elének ad a magyar református teológia szellemi kincseiből, amelyek különösen is a reformátori örökség gondolatvilágát tükrözik. Ezek a hatások, kiemelten is a Kálviné, nagyapja és édesapja munkásságának következtében az ifjú Révést tisztes tudással vértették fel, ami a francia ösztöndíjas évében csak tovább bővült Émile Doumergue Kálvin-kutató mellett. Teológiai érdeklődésének és biztos nyelvtudásának következtében az első pillanattól kezdve rálátással volt az európai teológiai életre.

Széleskörű szellemi, lelki és fizikai munkájával mindig az egyház megújulásának elősegítése volt a célja, ami felismerése szerint csak az egyház tagjainak a Jézus Krisztushoz történő teljes elköteleződésével válhat valóra. A Krisztus-központúság nemcsak a másokkal szemben való elvárása, hanem a saját magával szemben támasztott igénye is volt. A bibliai kérdésfelvetései mellett az egyház élettevékenységének szem előtt tartása jellemezte, s ezek lettek a kiindulópontjai a határozott állásfoglalásainak és a bátor megnyilatkozásainak.

A disszertáció célja válaszokat keresni többek között az alábbi kérdésekre: Hogyan viszonyult a montaubani hugenotta francia reformátusság élet- és egyházlátásához? Egyáltalán számára mi volt a keresztyénség, a kálvinizmus lényege? Milyennek látta és hogy élte meg Isten országának és az egyháznak a viszonyát? Hogyan jelent meg nála a reformáció egyházkritikai igénye? Miért jutott mélypontra az intézményes egyházzal való kapcsolata? Milyen irányba mutatnak az írásszerűségének, krisztológiájának és ekkleziológiájának vizsgálatai? Van-e valamilyen révész-i sajátosság, ami kiemelten jellemző az írásaira és a gondolkodására?

II. A témafeldolgozás módszere és a disszertáció gondolatmenete

A kutatás az eddig még publikálatlan írásos hagyaték feltérképezésével és rendszerezésével kezdődött. Ez alapvetően a levéltári, kéziratári és a magántulajdonban lévő dokumentumokra terjedt ki. Ezek az írások heterogén

jellegetességgel a legkülönbözőbb műfajban születtek (tanulmányok, előadások, ígehirdetések).

A kutatás kiterjedt a több mint félévszázados alkotómunka legkorábban publikált, de elfelejtett darabjaira is, melyek a francia ösztöndíjas évből és a kolozsvári tanárság idejéből származnak. Az életútban bekövetkező döntő változások és hatások lecsapódása révén jól behatárolható a révészi szellemi fejlődés nyomvonala. Ugyanakkor fontos kijelenteni, hogy írásainak bizonyos témái korszakokat átívelve többször előjönnek. Kronológiai sorrendet követve kerülnek bemutatásra az említett anyagok. Mindez a forrásállomány Révészt, mint a teológust hozza közel a maga valóságában és az azzal járó kontextualitásában.

Az első fejezetben a témaválasztás, a második fejezetben a Révész-kutatás jelenlegi állása, a harmadik fejezetben a révészi életmű vizsgálata új szempontok szerint, és a negyedik fejezetben a vizsgálat struktúrájának bemutatása található.

Az ötödik fejezet Révész írásszerűségének homiletikai és exegetikai szempontok szerinti vizsgálatáról, illetve az érvényesítés elvének három konkrét példán (Baltazár hitvallása, Révész *Kátéja*, *Bizalmas Utasítás*) keresztül való megvilágításáról szól. Megvizsgáljuk, hogy Révésznek mit jelentett a Szentírás értelmezése és alkalmazása a gyülekezet, a lelkipásztorok, az egyháztagek, a presbiterek és a próbákat kiállni kényszerülők élethelyzetére.

A hatodik, Révész krisztológiáját vizsgáló fejezetben sokrétű írásainak legjellemzőbb tanítása a kálvini gondolkodásból táplálkozó Krisztus királyi uralmáról szóló

kerül elénk. Bemutatjuk az egyház megújulásának szükségességét, lehetséges módjait és feltételeit, illetve azok következményeit. Mindez összekapcsolódik egy ökumenikus küldetéstudattal. Révész látja ennek a tanításnak a törékenységét, amely a magyar nemzet tragédiáiból és különösen a hitleri Németországból érkező hatásokból táplálkozik. Végül egy teológus diákoknak tartott előadássorozata segít a teológus egzisztenciának az értelmezésében.

A hetedik fejezetben az ekkleziológiai felfogásának sokoldalú bemutatása történik. 'Az egyház, ahogy tanulta és tanította' című rész a korai évek hatásait tárja fel. 'Az egyház, ahogy megélte' szakasz a püspökké választásának körülményeit és az egyházkormányzati kihívásokat mutatja be. 'Az egyház, ahogy szenvedte' alcímmel az 1945 és az utána következő időszak nehézségeit vázolja, ahol nagy szerepet kap az egyház és állam kapcsolata és a zsidókérdés. Ez a három konkrét élethelyzet a világháború okozta sokk és a politikai és társadalmi átalakulás végül 1949-re testileg-lelkileg felőrölte Révészt, ezért lemondott. A fejezet befejező elemzése Révész Imrének az utolsó próbatétele: 'az egyház, ahogy kívülről szemlélte'. Megjelenik az állami nyugdíjasnak a Magyarországi Református Egyház belső történései miatti tépelődésének és az egyházzól alkotott képe újragondolásának fájó és kritikus hangja.

A disszertációs dolgozat nyolcadik fejezete az előzőek összefoglalását és értékelését tartalmazza.

III. A disszertáció eredményei

Révész Imre írásszerűségének feltárása betekintést enged az igehirdetések megszületésének körülményeibe, melyekben nagy szerepet játszottak a közegyházi események, a felmerülő hitvallási igények, és egy nemzeti szintű tragédia kezelésének szükségessége. A püspöki szolgálatának végéig tartó időszak sok nehéz szituációt hozott elé, melyekkel szembe mert nézni, hiszen számára mindig az előtte álló ember volt a fontos. De azt is fájlalta, ha egyháza nem tudott egyház, keresztyén és református lenni. Ő ezekben a helyzetekben is a Szentírás alapján szólalt meg, mert élte, hogy ahol az emberi szavak elfogynak, ott diadalmasan szólal meg Isten szava. Itt annak igazolását látjuk, hogy a gyülekezet építése, az egyháztagok lelki erősítése, az egyházi eljárások gondolatainak korrigálása, a presbiterek öntudatosságra vezetése és nem utolsósorban a reményvesztett és vigasztalhatatlan tömegek vigasztalása az Írás ismeretével és érvényesítésével valósulhat meg.

Tény, hogy nyugdíjba menetele után a személyesen átélt és a közegyházi események szinte blokkoló erővel hatottak rá, s az is, hogy a Szentírás olvasásakor a korábban megszokott tudományos elmerülés (dogmatikai és exegetikai elemzések) helyett egyetlen nézőpontot keresett: a kereszten bemutatott tökéletes áldozatban megdicsőült szeretetet.

Révész krisztológiájának mindvégig a Krisztus királyságáról szóló tanítás adja meg a lényegét. Teológiai hátterét ennek is a kálvini teológia adja. A leggyakrabban az igehirdetéseiben fordul elő, de az egyháztörténete előszavában mintegy programként szerepel. Ennek a leegyszerűsített lényege a Krisztus iránti engedelmisség és a bizonyágtétel.

Olyan életszükséglet, amelyben minden a cselekvésre irányul. Ez az egyháznak a világgal szembeni kötelessége, ugyanakkor megújulásának ez az egyetlen gyújtópontja.

Ennek figyelmen kívül hagyása veszélybe sodorhatja az egyházat. Felelősségteljesen vállalja fel, hogy amikor a Krisztus királyságának helyét a nemzeti öntudat, a faji és népi összetartozás érzése vagy politikai mozgalom veszi át, az beláthatatlan következményekkel jár. Az egyetlen védekezési mód ezek ellen az Isten ígéretének és a Szentléleknek a befogadása, mert csak ez a kettő biztosíthatja a keresztyén szabadságot és a békességet. Ebben pedig a katolicizmusnak és a kálvinizmusnak egyaránt óriási feladata van.

Ez a tanítás Révész felismerésében az egyházi oktatás kulcsfontja is. Azért, hogy a lelkészek és a pedagógusok felismerjék, hogy ők a krisztusi királyság olyan szolgálói, akik a következő református generációt nevelhetik. A jövőbeli lelkipásztoroknak a teológián nagyívű előadássorozatban mutatta meg a teológus egzisztencia lényegét, amely egyszerre lehet kor- és életszerű. Az egyház „maiságának” tudniillik a Krisztus jelenvalósága a garanciája.

Révész Imre ekkleziológiájának kiindulópontja, hogy számára a francia reformátusoktól hozott alapok élete végéig megkérdőjelezhetetlenek maradtak: a tiszta tan, az újjászületés szükségessége, az egyházi élet újjászervezése, a bel- és külmisszió, és egy harcias dialektikájú tudós irodalom megteremtése. A kálvinizmus tanításai folyamatosan növelték benne a reformáció életerejét és az egyház fogalma és szervezete iránti tisztánlátást. Ezzel a nyitottsággal figyelte az

óegyház történetét, amelyre a protestánsok figyelmét is felhívta.

Egyházmegújító tevékenységének alapja az öntudatos hitgyakorlat. Saját folyóirata tette nyilvánossá a lelki kálvinizmus irányzatát. Egy, szent és oszthatatlan egyházban, mint Krisztus testében gondolkodott, ahol a protestánsok és a katolikusok a kölcsönösség jegyében vannak együtt. Minden törekvésének végcélja az Isten országának és Jézus uralmának a kiteljesedése. Megjelent nála is a tan, erkölcs, szellem és jellem fogalmi készlet, illetve az Isten dicsőségének, az egyháztagság fontosságának, és az életpéldáknak a fontossága.

A tisztségtelmezése, a zsinat-presbiteri rendszerről alkotott véleménye, a püspöki tisztség felülvizsgálata, az egyenrangúság és a szolgálatközpontúság irányvonalai mellett megjelent az egyetemes papság elvének a komolyan vétele, és az egyházalkotmányi vagy a lelkészképzési reformnak szükségessége. Gondolkodása ezekben a kérdésekben döntő módon nyugdíjazása után sem változott meg.

Az egyháznak az örökkévalóság tudatában kell végeznie a feladatát, ami nem engedi meg, hogy öncélú tevékenységet folytasson. Ugyan nem tudja magát függetleníteni az államtól, de benne is egyházként kell jelen lennie. A zsidókérdést Révész mindvégig profétikus őszinteséggel kezelte, melyben mind a zsidók, mind a reformátusok felé kritikus észrevétele van, de a zsidók melletti kiállása példaértékűnek tekinthető.

A nyugdíjas – ahogy definiálta magát - egyetemi tanár egyre messzebb kerül az egyháztól, mégis az akadémiának írt

monográfiáiban az egyházi, azon belül is a református témák a jellemzőbbek.

A disszertáció tézisei

1. A Révész Imréről eddig alkotott képek nem adják vissza ennek az életműnek a gazdagságát. Az egyházi közfelfogás szerint elsősorban egyháztörténészként szerepel, s emellett kapott figyelmet az egyházkormányzói oldala is, a történettudomány pedig az akadémikust látja benne. A valódi Révész-képet csak akkor közelíthetjük meg, ha őt egy enciklopédikus tudású teológusként vizsgáljuk. Ez a dolgozat az eddig róla kialakult felfogást kívánja korrigálni és így járul hozzá egy teljesebb és gazdagabb Révész Imre képhez.

2. Révész a teológiai gondolkodás és az egyházi élet valamennyi fundamentális és aktuális kérdésével mélyrehatóan foglalkozott, úgymint írásszerűség, krisztológia és ekkleziológia, amelyek a református teológiai gondolkodás sarokpontjainak tekinthetők. Ugyan e témakörökben konkrét összefoglalásokat nem írt, de gazdag munkássága igazolja, hogy kimagaslót alkotott e három területen. Ez az életmű abban segítheti a későbbi korok teológusait és egyházvezetőit, hogy többek között adekvát módon legyenek képesek reflektálni az egyház és teológia, egyház és társadalom, egyház és politika,

valamint az egyházszervezet terén jelentkező kihívásokra. Ez a szellemi örökség támaszul szolgálhat a 21. században felmerülő teológiai kérdések értelmezéséhez és az egyházra váró kihívásokban való helytálláshoz.

3. Révész Imre a magyar református teológiai gondolkodás legjobb hagyományait követi, amikor kitekintéssel van az európai teológiai áramlatokra. Ezzel a sajátos látással közelít a magyarországi reformátusság sajátos történéseihez. Gondolkodásában kiemelt helyen szerepelt a reformáció teológiai és szellemi örökségének megértése, valamint annak keresése, hogy a reformátori elveknek hogyan történhet meg a beültetése és alkalmazása hazai körülmények között. Mivel nem provinciális teológiát művelt, enciklopédikus látásmódja különös távlatokat nyújthat ma is a mai egyházat érő kihívásokban, többek között az írásszerűség érvényesítése, a presbiteri egyházkormányzati elv és a zsinati vezetés, valamint a tisztségek értelmezése tekintetében. Gondolkodása abban segít, hogy az egyház hitelesebb maradjon, megnyilatkozásaiban pedig aktuálisabbá lehessen.

4. A disszertáció példák egész sorával igazolja, hogy Révész Imre nem egyházpolitikusként, hanem elsősorban teológusként viszonyult a hazai egyházi és társadalmi történésekhez, a legkínosabb helyzetekben is, amelyek során a teológiai kritériumok mentén vont le gyakorlati következtetéseit és szólalt meg a nyilvánosság előtt. Ilyen volt a hitvallás szerinti megszólalás Baltazárral szemben (1921) vagy a zsidókért való kiállás (1921-től); vagy a józan gondolkodásra hívás a

szélsőséges nemzeti érzések miatt (1921-től) és szintén a világháború korában a lelkipásztori tanácsadás a megerősített nők felé. Révész Imre a klasszikus teológiai útjelzők mentén vont le a gyakorlati következtetéseket és szólalt meg. A féltékenység, a megalkuvás, a népszerűség vágya és mindenfajta haszonlesés távol állt tőle, mert ő egyedül csak Krisztusnak akart megfelelni és felé elszámolni.

A PRESENTATION OF IMRE RÉVÉSZ'S THEOLOGICAL THINKING

I. Purpose of the dissertation

Imre Révész Jr. (1889-1967), bishop-pastor and church historian was one of the most decisive figures in the history of the Hungarian Reformed Church in the 20th century. The aim of this dissertation is to present the most characteristic writings of his more than fifty years of theological and almost forty years of ecclesiastical ministry, to describe the reasons and spiritual motives for writing them, and the conclusions that can be drawn from them, which together constitute his theological thinking. Meanwhile, the reader becomes more familiar with the writer's character, goals and pensiveness, the Reformed Church in Hungary with its own sense of mission, dilemmas, and search for a path in society and politics, but it also becomes more familiar with a hard and tragic historical era, which is put in a special light through the life path of Révész.

Through his writings and activity, the learned priest from the Aaronic family also presents us with many of the spiritual treasures of the Hungarian Reformed theology, which in the first place reflect the thought-world of the Reformers'

heritage. As a result of the work of his grandfather and father, these influences, especially those of Calvin, armed the young Révész with respectable knowledge, which was further expanded by Émile Doumergue, the Calvin researcher during the year he spent in France as a scholarship holder. Due to his theological interest and solid language skills, he had an insight into the European theological life from the very first moment.

The objective of his extensive intellectual, spiritual and physical work was always to promote the renewal of the Church, which – according to his realization - could only be accomplished through the full commitment of Church members to Jesus Christ. Christ-centeredness was not only his expectation of others, but also his expectation of himself. In addition to his biblical questions, he focused on church life, which became the starting points of his firm stand and courageous statements.

The aim of the dissertation is, among others: How did Révész relate to the outlook on life and on church of the Huguenot community in Montauban? What was the essence of Christianity, Calvinism, for him whatsoever? How did he see and experience the relationship between the Kingdom of God and the Church? In what way did the need for church criticism of the Reformation appear for him? Why did his relationship with the institutional church hit rock bottom? In what direction do the studies of his scripturality, Christology, and ecclesiology point? Is there any peculiarity that is particularly characteristic of Révész' writing and thinking?

II. Method of topic processing and the outline of the dissertation

The research began with the mapping and systematization of Révész' hitherto unpublished written legacy, which comprised archival, manuscript and privately owned document written in a wide variety of genres (studies, lectures, sermons) with heterogeneous characteristics.

The research also included the earliest published but forgotten pieces of more than half a century of creative work, which date back to the year of the French scholarship and the time of his professorship in Cluj (Kolozsvár). Through crucial changes and impacts in his life course, the trajectory of Révész' intellectual development is well defined. At the same time, it is important to state that certain themes recur repeatedly in his writings across the ages. The materials referred to are presented in chronological order. All these sources bring Révész close to the reader as a theologian in his reality and inherent contextuality.

The first chapter presents the choice of topic, the second one the current state of Révész-research, the third one demonstrates the new perspectives that Révész' oeuvre is examined from, and the fourth one presents the structure of the study.

Chapter five examines Révész' scripturality from homiletical and exegetical aspects and illustrates the principle of validation through three specific examples (Balthasar's Creed, Révész' Catechism, *Confidential Instruction*). The author examines what Révész' interpretation and application of

the Scripture meant in the context of the congregation, pastors, church members, elders, and those who had to endure trials.

Chapter six examining the Christology of Révész presents the most characteristic teaching of his multifaceted writings about the royal reign of Christ, inspired by Calvinist thinking. The author presents the necessity, possible ways and conditions for the renewal of the Church as well as their consequences. All this is linked to an ecumenical sense of mission. Révész sees the fragility of this teaching, which draws on the tragedies of the Hungarian nation and especially on the influences coming from Hitler's Germany. Finally, a series of lectures he held for students of theology helps to interpret the theologian's existence.

Chapter seven presents his ecclesiological approach in a multifaceted way. "The Church as He Experienced and Taught" explores the influences of the early years. The section "The Church as He Lived It" describes the circumstances of his election as bishop and the challenges of church governance. Under the subtitle "The Church as He Suffered it", the author outlines the difficulties of 1945 and the period that followed, where the relationship between church and state and the Jewish question play a major role. By 1949, these three specific life situations, i.e., the shock caused by the World War and the political and social transformation had finally destroyed Révész physically and spiritually, so he resigned. The final analysis in the chapter deals with Imre Révész' final trial: 'The Church as Seen from Outside'. The painful and critical voice of the state pensioner's torment is revealed over the internal

events of the Reformed Church in Hungary and over the rethinking of his image of the Church.

Chapter eight summarizes and evaluates the previous ones.

III. Results

The exploration of Imre Révész' scripturality provides insight into the circumstances of the birth of sermons, in which church events, emerging creed demands, and the need to deal with a tragedy at national level played a major role. The period up to the end of his episcopal ministry confronted him with many difficult situations that he dared to face, since the person in front of him was always the most important in his eyes. However, he also regretted it if his church could not be a church, Christian and Reformed. He spoke even in these situations based on the Scripture, because he lived it, i.e., where human words fail, God's word triumphantly speaks. Here the author sees it as proven that church building, spiritual strengthening of the church members, correction of the thoughts of church leaders, self-awareness of elders and, last but not least, consolation of the hopeless and inconsolable masses can be accomplished through the knowledge and enforcement of the Scripture.

It is a fact that, after his retirement, personal and church events had an almost blocking effect on him, and when he read the Scripture, instead of the usual scientific immersion (dogmatic and exegetical analyses), he sought a single point of view: love glorified in the perfect sacrifice offered on the cross.

The essence of Révész' Christology is all along the teaching about the kingdom of Christ. Calvin's theology provides its theological background. His Christology most often appears in his sermons, but in the preface to his church history, it is stated as a program. Its simplified essence is obedience to Christ and testimony of Him. It is a life requirement, in which everything is directed towards action. This is the Church's duty to the world, but at the same time, it is also the only focal point of her renewal.

Ignoring this teaching could put the Church in danger. He assumes with responsibility that the consequences are unforeseeable when the kingdom of Christ is replaced by national consciousness, a sense of racial and ethnic belonging, or a political movement. The only way of defence against these is to receive God's Word and the Holy Spirit, because only these two can ensure Christian freedom and peace. Both Catholicism and Calvinism have an equally huge task in this respect.

In Révész' recognition, this teaching is also a key point in ecclesiastical education so that pastors and educators will recognize that they are servants of the kingdom of Christ who have the privilege to educate the next generation of Calvinists. In an overarching series of lectures, he demonstrates the students of theology the essence of theological existence, which can be both contemporary and lifelike. The presentness of Christ guarantees the "modernity" of the Church.

The starting point of Imre Révész' ecclesiology is that the foundations he acquired at the French Reformed Church remained unquestionable for him until the end of his life: pure

doctrine, need for rebirth, reorganization of church life, internal and foreign mission, and the creation of a scholarly literature with a combative dialectic. The teachings of Calvinism constantly strengthened in him the Reformed faith and his clarity concerning the concept and organization of the church. With this openness, he followed the history of the early Church, to which he drew the attention of Protestants.

The basis of his church renewal activity is self-conscious religious practice. His own journal made the trend of spiritual Calvinism public. He envisioned a holy and indivisible church as the body of Christ, where Protestants and Catholics are united in a spirit of reciprocity. The end goal of all his endeavours is the fullness of the kingdom of God and the reign of Jesus. A conceptual set of doctrine, morality, spirit, and character, as well as the importance of the glory of God, Church membership and life examples appear in his work.

In addition to his interpretation of position, his opinion on the synod-elder system, the revision of the episcopal office, the guidelines of equality and service-centeredness, there appeared a serious consideration of the principle of universal priesthood, and the need for reform of the church constitution and the training of pastors. His thinking on these issues did not change decisively even after his retirement.

The Church must carry out her task in the awareness of eternity, which does not allow her to pursue self-serving activities. Although it cannot separate itself from the state, it must also be present in it as a church. Révész always handles the Jewish question with prophetic sincerity, he expresses his critical remarks both to the Jews and to the Calvinists,

nevertheless, his stand for the Jews can be considered exemplary.

The retired university professor, as he defined himself, is getting further and further away from the Church, yet in his monographs written for the Theological Academy ecclesiastical and Reformed topics are more prevalent.

Theses

1. The images created about Imre Révész so far do not reflect the richness of this oeuvre. According to the popular perception of the Church, he is primarily listed as a church historian, and in addition to this, he receives attention also as a church governor, and the science of history sees him as an academician. The real image of Révész can only be approached if we examine him as a theologian of encyclopedic knowledge. This thesis aims to correct the perception of him, and thus to contribute to a more complete and detailed picture of Imre Révész.

2. Révész dealt extensively with all fundamental and current questions of theological thought and church life, such as scripturality, Christology and ecclesiology, which can be regarded as cornerstones of Reformed theological thought. Although he did not write specific summaries on these topics, his extensive work proves that he excelled in these three areas. His oeuvre can help theologians and church leaders of later ages adequately reflect, among other things, on challenges in the field of church and theology, church and society, church and politics, and church organization. This spiritual heritage can contribute to the interpretation of theological questions in the 21st century and to meeting the challenges facing the Church.

3. Imre Révész follows the best traditions of Hungarian Reformed theological thought when looking at European theological trends. He approaches the specific events of the Hungarian Reformed community with this peculiar vision. His thinking focuses on understanding the theological and spiritual heritage of the Reformation and on searching for the answer how the Reformers' principles could be implanted and applied in domestic circumstances. As he did not practice provincial theology, his encyclopaedic vision may provide particular perspectives on the challenges facing the church today, in respect of the enforcement of scripturality, Presbyterian church government principle, and conciliar leadership, and the interpretation of positions. His thinking helps the Church to remain more authentic and more relevant in its utterances.

4. A series of examples is used in the dissertation to prove that Imre Révész did not approach Hungarian church and social events as a church politician, but primarily as a theologian. He drew his practical conclusions and spoke out in public along theological criteria even in the most embarrassing situations. Thus he spoke out against Baltazar (1921) or stood up for the Jews (from 1921); or called to sobriety in contrast of extreme national feelings (from 1921) and made pastoral care counselling for raped women in the age of the cataclysm. Imre Révész drew practical conclusions along classical theological signposts before he spoke. He was far from fear, compromise, the desire for popularity, and any kind of profiteering, for he wanted to obey and be accountable to Christ alone.